

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kaivosten ympäristöturvallisuuden edistäminen

Viranomaistyöryhmän raportti

Tiedotustilaisuus 10.2.2014
Ylijohtaja Tuula Varis

Työryhmän tehtävistä ja toiminnasta

- Laaja toimeksianto, jonka ytimessä viranomaisten rooli kaivosten ympäristövahinkojen ennaltaehkäisyssä ja riskinhallinnassa
 - viranomaisten tehtävät, toimivalta, ohjauskeinot ja yhteistyö
 - ympäristövahinkolainsäädännön toimivuus ja toissijaisten rahoitusjärjestelmien kattavuus
 - kaivosten stressitestin menetelmävalinta, toteutustapa ja tulosten huomioon otto
 - suljettuja ja hylättyjä, riskikohteiksi luokiteltuja kaivannaisjätealueita koskevat jatkotoimet
 - Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan vuodosta tehtyjen selvitysten huomioon ottaminen
- Laaja edustus: ministeriöt (6), aluehallinto, tutkimuslaitokset; lisäksi kuultiin asiantuntijoita ja sidosryhmiä
- Viranomaisilla käynnissä myös paljon muita aloitteita ja hankkeita

Yleisiä havaintoja

- Toiminnanharjoittajan oma rooli ja vastuu on elimellisen tärkeä; vrt. ympäristönsuojelulain mukainen selvillä olo- ja tarkkailuvelvollisuus
- Viime vuosina paljon muutoksia toimintaympäristössä: kaivannaistoiminnan nopea kasvu, samaan aikaan hallinnon resurssien väheneminen sekä merkittävät lainsäädäntö- ja viranomaisorganisaation muutokset
- Työryhmän tuloksissa ei sinänsä yllättävää; parantamisen varaa kuitenkin löydettiin
- Pääosaa toimenpide-ehdotuksista voidaan viedä eteenpäin säädöksiä muuttamatta esimerkiksi kehittämällä ja parantamalla ohjausta, ohjeistusta, tietopohjaa ja toimintatapoja
- Osa ehdotuksista lähdetty toteuttamaan jo työn edetessä

Toimenpide-ehdotuksia

- Kehitetään valtakunnallisesti yhtenäisiä menettelytapoja lisäämään kaivosten ympäristöturvallisuudesta vastaavien viranomaisten yhteistyötä ja tehostamaan tiedonvaihtoa
 - Ministeriöiden tulosohjaus ja toimintamallityö
 - Joidenkin ELY-keskusten erikoistuminen kaivoskysymyksiin
 - Käyttöön keinot yksittäistä kaivoshanketta koskevan olennaisen tiedon siirtämiseksi mahdollisimman varhain
 - Poikkihallinnollinen koulutus ja viranomaistapaamisten hyödyntäminen = yhtymäkohtien ja mahd. katvealueiden tunnistaminen
- Parannetaan kaivostoiminnan elinkaarenaikaisten ympäristövaikutusten tunnistamista ja kehitetään ympäristöriskiselvitysten laatimista
- Päivitettävä ympäristö-tietopohja hyödyntäen olemassa olevia järjestelmiä
 - ”Yhden ympäristöriski-selvityksen” -käytäntö
 - Lupa- ja valvontaviranomaisten riittävä tieto-taito ja voimavarat, kun kaivostoiminnassa otetaan käyttöön vähemmän tunnettuja tekniikoita

Toimenpide-ehdotuksia

- Edistetään kaivospatojen pato- ja pohjarakenteiden turvallisuutta
 - Koulutus ja ohjeistus, jotta kaivospatojen mitoituksessa otetaan huomioon muuttuvat vesiolot ja kaivosprosessin riskit
 - Tarkastusten yhteydessä pato- ja allasrakenteiden geo-tekniisten ratkaisujen ja hydrologisen mitoituksen kartoitus ottaen huomioon riskit
 - Viranomaisyhteistyö kaivos- ja jätepatojen ympäristönsuojelulain ja patoturvallisuuslain mukaisissa menettelyissä; osaamisen saatavuuden varmistaminen
 - Luvittajien ja valvojen yhdenmukaiset menettelyt esim. toimintatapoja, -oppaita ja -malleja kehittämällä
 - Ympäristönsuojeluasetuksen muutoksella kaivosaltaiden pato- ja pohjarakenteiden piirustuksille yksiselitteiset vaatimukset

Toimenpide-ehdotuksia

- Vastataan ryhmän jäte- ja kaivosvakuuksien kattavuudessa (mm. rikastamolaitoksen lopettaessa jäävät kemikaalit) ja jätevakuuden toimivuudessa (vakuuden hallinnoinnissa tarvittava asiantuntemus ja vakuuden muoto) havaitsemiin haasteisiin osana juuri aloitettua, laajempaa toissijaisten ympäristövastuu-järjestelmien kehittämistä.
- Pannaan toimeen suljettuja ja hylättyjä kaivannaisjätealueita kartoittaneen KAJAK-hankkeen ehdotuksia. Lisäksi laaditaan ohjeistus jatkotoimenpiteitä edellyttävien alueiden tutkimisesta ja kunnostustarpeen arvioinnista.
- Laaditaan ohjeistus, jolla varmistetaan säteilyasetuksen 29 §:n mukaisen ilmoitusmenettelyn noudattaminen (kaivoslaissa tarkoitettu kaivostoiminta ja yli 0,1 kg/tonnissa uraani- tai torium-pitoisuus).

Toimenpide-ehdotuksia

- Kaivosten stressitestauksen tulokset on otettu soveltuvin osin huomioon työryhmän toimenpide-ehdotuksissa. Lisäksi tulosten pohjalta syntyneitä suosituksia tulee hyödyntää jatkossa
 - viranomaisten ja kaivosten vuoropuhelussa
 - kaivosten parhaita ympäristökäytäntöjä koskevan ohjeistuksen päivityksessä sekä muussa ohjeistuksessa ja koulutuksessa

KIITOS